

בראשית - תוכן ענייני הפרשה

- א. בראשית - בריאת העולם על ידי השם יתברך - מלאכת שמים וארץ בששת ימי המעשה, וינפֶש ממלאכה בשבת.
- ב. סדר יצירת אדם וחווה, מעשה גן עדן, חטא אדם הראשון, העונש והגְרוש מגן עדן (ב, ד-כה: ג, א-כד).
- ג. לידת קין והבל, קרבנותיהם, הריגת הבל, ועונש קין (ד, א-כו).
- ד. סֵפֶר תולֵדֹת אָדָם עד נח - עשרה דורות (ה, א-לב: ו, א-ח).
- ה. חטאי דורו של נח, ונח הצדיק מצא חן בעיני ה'.

"את המאור הגדל לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים (א, טז) - מה פשר ראשי התיבות?"

מסופר על הגאון מוילנא (מובא ב"פנינים משולחן הגר"א"), שבעת נדודיו התארח פעם אצל אחד מבעלי הבתים, שהיה גם מופלג בתורה. המארח, שהבין שלפניו עומד אדם גדול ומיוחד, שיתף את הגאון בדבר שהטריד את מנוחתו: על אחד הדפים בחומש של אביו (של המארח), לצד המלים "ואת המאור הקטן לממשלת הלילה", כתב האב ראשי תיבות: **"גועשאנ"ק"**.

המארח סיפר שהוא אינו מצליח להבין ראשי תיבות סתומים וחסרי פשר אלה, ושכבר ניסה לשאול אנשים רבים מה פשר ראשי התיבות, אך איש לא ידע להשיב לו.

הגאון מוילנא עיין בראשי התיבות והסביר מיד לאותו אדם מה הייתה כוונת האב בראשי תיבות אלה: נאמר בגמרא במסכת בבא מציעא - "גדול, וסמוך על שולחן אביו, נקרא קטן". דהיינו, אדם, כל זמן שהוא סמוך על שולחן הוריו וניזון מהם ואין לו מקור הכנסה משלו, נקרא "קטן" לעניין דינים ודברים מסוימים, גם אם הגיע לבגרות. ואף כאן, הירח נקרא "המאור הקטן" בדיוק מסיבה זו, שאין לו מקור אור עצמי משלו, אלא הוא מקבל את אורו מהשמש.

וזהו הדבר שרצה האב להסביר כשכתב את ראשי התיבות **"גועשאנ"ק"**, כי ראשי תיבות אלה הן ראשי התיבות של המימרה הנ"ל בבבא מציעא - **"גדול וסמוך על שולחן אביו, נקרא קטן"**.

ואפשר להוסיף דבר מעניין, בברית מילה מברכים את הרך הנולד במילים **"זה הקטן, גדול יהיה"**.

וגם כאן, יש לבאר בדומה לאמור לעיל - לאחר הלידה, בשנים הראשונות לחייו, אורו הפנימי של האדם מעוצב בעיקר על ידי סביבתו ומשפחתו וכיוצא בזה, שהרי בשלב זה הוא טרם פיתח תכונות וכוחות משלו, ולכן הוא עדיין בבחינת "המאור הקטן", דוגמת הירח שאין לו אור עצמי אלא מקור אורו מהשמש; ועליו אנו אומרים, "גדול יהיה" - לעתיד יתפתח ויהיה משול למאור הגדול, השמש, שיש לו אור עצמי וכוח משלו, ויזכה להיות מקור אור לאחרים.

דבר העורר

בפרשת בראשית מתוארת בריאת העולם בשישה ימים, כאשר כל יום מביא עמו יצירה חדשה, עד לשיא הבריאה - **האדם**. הרמב"ן מסביר כי הסדר שבבריאה מלמד על תכנון אלוהי מדויק, שבו כל חלק בבריאה משתלב בהרמוניה עם השלם. דבר זה מזכיר לנו כי גם בחיינו האישיים יש סדר ותכלית, וכל אתגר או אירוע משתלב בתוכנית גדולה יותר. כשאנו קוראים על בריאת העולם, אנו צריכים לזכור כי כל דבר בחיינו - גם הקשיים - נברא מתוך כוונה. כמו שהקב"ה ברא את העולם עם סדר ותכלית, כך עלינו לחפש את המשמעות בכל צעד בחיינו, ולשאוף להפוך את העולם למקום טוב יותר, לעצמנו ולסביבה. ועל יצירת האדם נאמר (א, כז): **הפסוק "וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ"** - מלמד כי כל אדם נברא עם ניצוץ אלוהי. רבי עקיבא (אבות ג, יד) אומר: **"חביב אדם שנברא בצלם"**. ה"צלם אלוהים" מתבטא ביכולת של האדם לבחור, ליצור, ולהשפיע על העולם ובמידותיו. עצם הידיעה שכל אדם נברא בצלם אלוהים מחייבת אותנו לכבד כל אדם, כשאנו מכבדים את הזולת, אנו מכבדים את הבורא עצמו.

מיד לאחר מכן מופיע חטא עץ הדעת, לאחר שאדם וחווה אוכלים מעץ הדעת, הם מתחבאים מפני הקב"ה, והוא שואל: **"אֵיפֶה?"** - "איה אתה?" על פניו, זו שאלה מפתיעה - וכי הקב"ה, שיודע הכל, אינו יודע היכן אדם נמצא? חז"ל (בראשית רבה יט, ט) מסבירים כי השאלה אינה על מקום פיזי, אלא על מצבו הרוחני והמוסרי של האדם. הקב"ה קורא לאדם להתבונן בעצמו: היכן אתה עומד מבחינה ערכית ומוסרית ורוחנית? לאן הגעת לאחר מעשיך? ... השאלה **"אֵיפֶה?"** היא קריאה כלל עולמית - לכל אדם בכל זמן. היא מזמינה אותנו לעצור ולבחון את מעשינו, מחשבותינו וכוונותינו. במקום להאשים את הנחש או את חווה, כפי שעשה אדם, הקב"ה מלמד אותנו לקחת אחריות על בחירתנו ולשאול: **"היכן אני בחיי?"** האם אני בדרך הנכונה, הטובה וישרה? ... **"אֵיפֶה?"** היא לא רק שאלה שנשאלה בזמן גן עדן, אלא קריאה מתמדת של הקב"ה לכל אחד מאיתנו. היא מזמינה אותנו לעצור, להתבונן, ולשאול: **"האם אני חי בהתאם לערכיי?"** האם אני מממש את הפוטנציאל האלוהי שבי? זו שאלה שמלמדת אותנו כי גם לאחר טעויות, תמיד יש דרך חזרה דרך תשובה, התבוננות, ותיקון. במיוחד בפרשת בראשית, שפותחת את התורה ואת השנה, זו הזדמנות להתחיל מחדש, להציב מטרות רוחניות, ולשאוף להפוך את עצמנו ואת העולם למקום טוב יותר.

ה'ספורנו' מסביר כי השאלה **"אֵיפֶה?"** היא הזמנה לצאת מהסתגרות - פיזית ורוחנית - ולהתמודד עם המציאות. דהיינו, תשובה, במובנה העמוק, היא היכולת לעמוד מול האמת, להודות בטעות, ולבקש דרך חזרה.

האור החיים (ג, ט) מוסיף כי השאלה נאמרה בנימה רכה, כמעט כאילו הקב"ה **"מפתה"** את אדם לשוב אליו. זו תזכורת שתשובה אינה תהליך של עונש או בושה, אלא דרך של חסד, שבה הקב"ה מושיט יד לאדם ומזמין אותו לחזור לקרבה אליו. פרשת בראשית מלמדת אותנו כי טעויות הן חלק מהחיים, אך החשוב הוא לקחת אחריות, ללמוד מהן, ולתקן. והיא היסוד לכל התורה. היא מלמדת אותנו על תכלית הבריאה, על כוח הבחירה החופשית, על האחריות שלנו כבני אדם, ועל הקשר המיוחד שלנו עם הקב"ה. כשאנו קוראים את הפרשה, אנו נקראים להתבונן בחיינו - כיצד אנו מממשים את ה"צלם אלוהים" שבנו, וכיצד אנו תורמים לעולם טוב יותר.

”וַיְבָרֶךְ אֶ-לֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ...” (ב, ג) - שבת היום - סיפור

את הסיפור הבא סיפר רבי יצחק ברנשטיין: בתקופת ההכשרה לקראת העליה לארץ ישראל - הקיפה תנועת הקיבוצים את כל שכבות העם, כאשר כל חוג מקים לעצמו 'קיבוצים' שונים במקומות ישוב אלו ואחרים, ומנסה למשוך אליו צעירים אשר יצטרפו אליו ויחזקו את כוחו.

כך למשל היו 'קבוצים' של תנועת ה'מזרחי', של 'אגודת ישראל', וכמובן - גם של מפלגת הפועלים הציונית, אשר הייתה רחוקה מאד מתורה, ממצוות ומיהדות בכלל. בין השאר, הוקמו 'קיבוצים' שכאלו גם בעירייה ברנוביץ - בה כיהן הגאון רבי אלחנן וסרמן ה"ד כראש ישיבה, והקיבוץ של מפלגת הפועלים שבעיר - הקים מפעל בו עבדו בחורי ישראל בכל ימות השבוע, ובכלל זאת, רחמנא לצלן, גם ביום שבת קודש.

כאשר נודע הדבר לרבי אלחנן, הוא החליט לעשות מעשה. בשבת בבוקר, לאחר התפילה - הוא דפק על הסטנדר, כינס סביבו את בני הישיבה, ואמר: "בניי! הואיל ונודע לי כי בעירנו מחללים שבת, והואיל ונאמר בתורה: 'הוכח תוכיח את עמיתך' - על כך סבורני כי מחוייבים אנו במצות תוכחה! על כן, מתבקשים עתה כל בני הישיבה לצאת איתי אל המפעל שבעירנו, ולהוכיח את מחללי השבת העובדים בו!

כאיש אחד הם צעדו עם רבם הגדול, קבוצה מאוחדת של כמאתיים איש, אל עבר המפעל.

כאשר הגיעו עד לשערים הסגורים - ביקשו בני הישיבה לפרוץ אותם ולהיכנס אל המפעל עצמו, אולם רבי אלחנן סרב. "עלינו לפעול על פי הדין וההלכה!" - הסביר, והגדיר את חובתם של בני הישיבה: לעמוד מול המפעל ולמחות, מבלי לעורר מריבה ומבלי להיגרר ל אלימות...

ואכן, רבי אלחנן עמד והכריז בקול רם: "שבת היום! מחללי מות יומת!" - ואחריו חזרו כל בני הישיבה.

לשמע הקריאות - יצאו מספר בחורים יהודים מהמפעל ובררו מה רצונם של המתקהלים, ורבי אלחנן נענה ואמר להם: "יהודים יקרים! שבת היום, ואסור לעבוד! האם אתם יודעים זאת - או לא?"...

ניכר היה על הבחורים כי תוכחתו של הצדיק נוגעת ללבם וגורמת להם אי נעימות, אולם למעשה - היא לא הניאה אותם להמשיך במעשיהם...

כמתנצלים הם הסבירו לגאון כי הם חייבים לעבוד, ומיד הפנו עורף וחזרו אל תוך המפעל.

כעת, פנה רבי אלחנן שוב אל בני הישיבה, ובקש מהם לחזור עוד פעמיים על המחאה: הוא הכריז את הכרזתו המצמררת - ובני הישיבה חזרו אחריו בשנית, וכך גם בשלישית.

לאחר מכן - פנו הכל בחזרה אל עבר הישיבה, בעוד בבית החרושת נמשכת העבודה כמקודם...

היה נראה שאין סיכוי שהדברים יפעלו משהו, אלא שלמעשה, השפעתה של אותה תוכחה, של אותה 'מחאה' - הייתה מעל ומעבר לצפיות...

שכן שבועות מספר לאחר אותו מעשה - הופיעו בישיבה 'פנים חדשות'... ארבעה מאותם בחורים עוברי המפעל - הושפעו מתוכחתו של הצדיק אשר חדרה אל לבם, והצטרפו אל בני הישיבה.

[ומתוק האור]

”וַיְבָרֶךְ אֶ-לֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מְכָל מְלָאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֶ-לֹהִים לַעֲשׂוֹת” (ב, ג) - שבת שלום בין הנשמה לגוף

בשבת יש נשמה יתרה, והגוף והנשמה מתענגים יחד כאחד. 'שבת שלום' - שבת של שלום בין הנשמה לגוף. ע"י השבת יש זכות לקיום הנשמה והגוף כאחד. אנו אומרים בקבלת שבת: 'לקראת שבת לכו ונלכה, כי היא מקור הברכה'.

קשה להבין ולשער איזו עוצמה אדירה ואיזה שפע של ברכה יש לנו בשבת. בימים אלו, שכולם מחפשים מה לתקן ומה לשנות, כדאי שניתן את דעתנו להשתפר בעניין כבוד השבת. שלמה המלך אומר (קהלת ז, ח): "טוב אחרית דבר מראשיתו" - כאשר ההתחלה טובה, גדולים הסיכויים שגם 'אחרית הדבר' תהיה טובה. הצורה שבה נכנסים לשבת, יכולה להשפיע במידה רבה על כל השבת. על כן, ראוי להיכנס לשבת בנחת ובשמחה של מצוה, ולא מתוך לחץ ומתח.

ראוי לקבל את שבת המלכה בזמנה, ואפילו לפני הזמן, ולא ברגע האחרון ממש. שמעו נא סיפור על אברך יקר, שסובל מ'טרשת נפוצה' (סוג של ניוון שרירים).

בשלב מסוים הודיעו לו הרופאים, כי תוך שנתיים לא יוכל ללכת על רגליו, ויאלץ להיעזר בכיסא גלגלים. מאז חלפו שבע שנים. אמנם ההליכה קשה על אותו אדם, והוא צולע במקצת, אבל הוא הולך על רגליו. כל בוקר הוא קם, מודה על החסד הגדול ויוצא לתפילה.

הרופאים המומים, לא מבינים איך נעצרה ההידרדרות, בניגוד לצפוי על פי מה שהם מכירים מהשטח ומהספרות הרפואית. משנשאל אות אברך לסוד הדבר, סיפר האברך: 'הלכתי לרב שלי, והרב אמר שאני ואשתי נקבל על עצמנו להיות מוכנים לשבת קודש מחצות היום. קיבלנו על עצמנו כי מחצות היום - הפלטה כבר תהא מונחת במקומה, כל מלאכתנו עשויה, והשולחן ערוך לכבוד שבת. את כל הסידורים אנחנו מסיימים לפני כן. קרובי המשפחה והידידים יודעים, שאת כל הטלפונים אלינו צריך לעשות לפני חצות, מאחר שאחרי חצות אנחנו כבר לא נגישים לטלפון. מחצות כבר מורגשת אצלנו קדושת השבת'. מאז שקיבלו על עצמנו כך, בכל פעם שאני מגיע לבדיקות בבית החולים, הרופאים מתפלאים. איך זה?! כבר שבע שנים, והמצב שלך, יחסית, כל כך טוב? אך אין להתפלא. 'לקראת שבת לכו ונלכה כי היא מקור הברכה'. מי ש'הולך' לקראת שבת, בזכות כבוד השבת וקדושתה בא עליו שפע של טובה וברכה.

[דורש טוב/אלול - ר"ה]

”וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי...” (ב, ב)

תמהו האחרונים: מדוע ברא הקב"ה את העולם בששה ימים, והרי היה יכול לבראו ברגע, ויש שתירצו לפי מה שכתב בהגהות 'עיני שמואל' (פסחים נ:): שכשם שהאור אינו ניכר רק מתוך החושך, כך ה' יתברך ברא את העולם בששה ימים למען יהיה ניכר קדושת השבת אחר כך, כי ע"י המעשה בששת הימים אז יהיה ניכר שביתת השבת, וה'אור החיים' כתב, שבא ללמדנו שאף אם החלנו במלאכה ביום השישי, ואם לא נגמור אותה יהיה הפסד ונזק גדול, אל לנו לגומרה אלא לשבות מהמלאכה. וב'איגד משה' (מהגרמ"י כץ) כתב: כי בא להורות שנהיה מתונים בכל דבר, כשם שה' יתברך כביכול חישוב בכל דבר בבריאת העולם אם לבראו או לאו, כפי שמובא במדרש, והלא דין הוא, ומה ה' יתברך שהוא בלי גבול ותכלית וסוקר הכל בסקירה אחת היה מתון כל כך, קל וחומר בן בנו של קל וחומר אדם הקרוץ מחומר ועלול לטעות, בוודאי צריך זהירות יתירה ומתינות.

[מעדני אשר]

"עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, וְדָבַק

בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד" (ב, כד)

על פסוק זה אמר הגאון הרב ידידיה פרנקל זצ"ל (הדברים מובאים בספר "למדתי ממנו - רעיונות ופנינים על הפרשיות והמועדים", המלקט דברים מתורתו ודרשותיו של הרב פרנקל): "עלינו להבין, האמנם התורה דורשת שאדם הנושא אשה יעזוב את הוריו? הלוא אדרבה, כיבוד אב ואם הוא מיסודות התורה ומקומו בעשרת הדברות.

ניתן לפרש 'יעזוב' מלשון עזבון (=ירושה).

וכוונת התורה כך היא: אדם הנישא ומקים בית נאמן בישראל, עליו לקחת עמו כצידה לדרך את ה'עזבון הערכי' שגדל עליו בבית הוריו.

'ודבק באשתו', כפי שאמרו חז"ל (יומא ב.), 'ביתו - זו אשתו', דהיינו, את החינוך שינק בבית הוריו, עליו לקחת עמו וליישמו בביתו החדש".

"וַיִּקְרָא ה'... אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּפֶה" -

קריאה לתשובה

במדרש (בראשית רבה יט, ט) מסופר על הרגע שבו הקב"ה שואל את אדם 'איֶפֶה'? המדרש מציין כי השאלה לא נועדה לגלות את מקום מחבואו של אדם, שכן הקב"ה יודע הכל. במקום זאת, השאלה נאמרה כדי לתת לאדם הזדמנות להודות בחטאו ולחזור בתשובה. המדרש משווה זאת לאב שיודע היכן בנו מסתתר, אך קורא לו כדי שיבוא וידבר איתו.

המדרש מלמד כי 'איֶפֶה' היא קריאה של חסד. אדם הראשון, במקום להשיב בכנות, מאשים את חווה ואת הקב"ה עצמו - "הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי" (ג, יב).

מכאן אנו למדים שהתשובה מתחילה כאשר אנו מפסיקים להאשים אחרים ומתחילים לקחת אחריות. הקב"ה ממשיך לשאול אותנו 'איֶפֶה'? בכל רגע שבו אנו מתרחקים, ומזמין אותנו לחזור אליו. כשאנו נתקלים בקונפליקט או טעות, עלינו לשאול את עצמנו: "האם אני מתחבא מאחריות? האם אני מוכן לענות לקריאת 'איֶפֶה'? ולחזור בתשובה"...

מסופר שפעם אחת הגיע יהודי פשוט ל'בעל התניא', וביקש הדרכה כיצד לחזור בתשובה. הרבי שאל אותו: "היכן אתה נמצא כעת בחיך? מה מעשיך"? האיש התחיל לספר על חייו, אך התחמק מלהודות בחטאיו. הרבי אמר לו: "כאשר הקב"ה שאל את אדם 'איֶפֶה'? הוא לא חיכה שיאמר לו היכן הוא מסתתר, אלא הזמין אותו לעמוד מול האמת. תשובה מתחילה כשאתה אומר לעצמך בכנות: 'הנה אני, עם כל חולשותיי, ואני רוצה לתקן'..."

הסיפור מלמד אותנו כי "איֶפֶה"? היא קריאה להתמודד עם האמת הפנימית שלנו. תשובה אינה דורשת שלמות, אלא כנות והכרה במצבנו האמיתי. כמו שהקב"ה פנה לאדם בחמלה, כך עלינו לפנות לעצמנו בחמלה כשאנו מבקשים לתקן. כשאנו חשים תקועים או "אבודים", כדאי לעצור ולשאול: "היכן אני באמת? מה אני מסתיר מעצמי"? כנות זו היא הצעד הראשון לתשובה.

מסופר על מלך ששלח את בנו למסע בעולם. הבן התרחק מארמון המלך, שכח את זהותו, והתחיל לחיות כפשוט עם. יום אחד, שמע קריאה מרחוק: "בני, איֶפֶה? היכן אתה"? הקריאה הזו עוררה אותו להיזכר שהוא בן המלך, והוא החל את מסע החזרה לארמון.

בסיפור זה, המלך הוא הקב"ה, והקריאה "איֶפֶה"? היא תזכורת לנשמה שלנו שהיא חלק אלוקי, ושהיא יכולה לשוב הביתה דרך תשובה.

"וְעַץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן..." (ב, ט)

על עץ החיים נאמר בפסוק, שהיה "בתוך הגן"; ומפרש רש"י שכוונת הפסוק לומר, שעץ החיים מצוי בדיוק באמצע הגן וכלשון רש"י: "בתוך הגן" - "באמצע הגן". וכך גם מתרגם אונקלוס, "במציעות גינתא", כלומר באמצע הגן.

מה ראה הכתוב להדגיש את היותו של עץ החיים "באמצע הגן", ומה לנו אם הוא באמצע הגן או באחד מצדדיו?

ב'חידושי החפץ חיים על התורה', מובא בשם תלמיד החפץ חיים הגאון רבי יוסף סגל, שהסביר זאת כך (בספרו חזון יוסף): "עץ החיים", עניינו חיי אושר ומשמעות, חיי סיפוק רוחני. הצבתו של העץ "באמצע הגן" באה לומר, שיש דרכים רבות, ולא דרך אחת בלבד, להגיע לאותו אושר עליון. לכל אדם סלולה דרך משלו להגיע ל"עץ החיים": יש מי שמגיע לעץ החיים על ידי עיסוק מתמיד בתורה, יש מי שמגיע לשם באמצעות תפילה ומצוות, ויש מי שמגיע לשם על ידי עיסוק בצדקה וחסד, כל אחד לפי תכונותיו, טיבו ויכולותיו. לכן העץ הוא "באמצע הגן", כי ה"אמצע" מסמל מקום שניתן לגשת אליו מכל צד בשווה..."

(הקב"ה רצה לזכות את ישראל, שכל אחד יזכה לאושר החיים הנצחיים בהתאם לסגולותיו הטבעיות בו, ובהתאם לכושרו ואפשרויותיו שהוענקו לו, כלומר, כל אחד ואחד לפי דרכו המיוחדת לו הנתונה בידו. לזאת נטע הקב"ה את עץ החיים דווקא באמצע הגן ממש, היינו, שבאמצעות כל דרכי האנשים השונים המתחלקות לפי אפשרויותיהם וסגולותיהם, יוכל האדם להגיע לעץ החיים).

וסיפר בנו של ה'חפץ חיים' (מובא ב"מכתבי החפץ חיים, דוגמה משיחות אבי ז"ל, אות יח, וכן בספר 'חידושי החפץ חיים על התורה', על הפסוק כאן בפרשה), שההסבר הנ"ל של "אמצע הגן" נאמר על ידי החפץ חיים לרופא ששאל אותו במה יזכה לחיי עולם הבא; והשיב לו החפץ חיים, שלכל אדם, בין אם הוא בעל תורה או בעל מלאכה, יש את דרכו שלו להגיע לעץ החיים, ולכן רומזת הצבתו של עץ החיים באמצע הגן - "שרמז לנו הכתוב שעץ החיים הוא באמצע, וכל דבר שהוא באמצע יש לו גשת אליו מכל צד, והכוונה הוא, שלא נחשוב כי רק דרך אחד יש להגיע אל העץ, כלומר מכל צד אפשר לבוא אל עץ החיים. והיינו שכל אדם, בין מי שעוסק בתורה או עוסק בענייני העולם, כמו חכמה ומלאכה, ביכולתו לבוא אל עץ החיים".

הוא אכן הזכיר לי את המעמד ההוא, בו השמיע את שאלתו לפני רבי שמואל. היה זה לאחר השיעור, כאשר רבי שמואל עמד מוקף בעשרות בחורים כגורן עגולה, שבאו לשוחח עמו בלימוד, וביניהם עמד אותו בחור. כששאל הלה את שאלתו, הביע רבי שמואל הנאה וקורת רוח מיוחדת, ואף הגדיר את השאלה באופן בהיר מלוטש ומבריק, ואני לתומי כתבתי אותה בשעת מעשה במחברת.

אגב, כך הצליח רבי שמואל לרומם את הבחורים לפסגות, ולנסוך בהם עידוד לשאול טוב יותר, ולנסח גם דברים מורכבים ומעמיקים בבהירות ובחדות.

"לאחר המפגש בינינו", המשיך הלה לספר לי את סיפורו, "באתי הביתה ופרצתי בבכי. חשבתי לעצמי: האין מתבייש שלא לפתוח ספר במשך כל היום? והרי אתה מוזכר בשיעורי רבי שמואל?... המחשבה הזאת רדפה אחרי שעה ארוכה, ניקרה במוחי ולא הרפתה. קמתי ועשיתי מעשה. עוד באותו ערב נכנסתי לחנות הספרים הסמוכה לביתי ורכשתי גמרא חדשה מסכת 'בבא מציעא', ויחד עם זאת את הספר "שיעורי רבי שמואל" על מסכת זו, חזרתי הביתה והתחלתי ללמוד את המסכת דף אחרי דף. אמנם לא עזבתי את עבודתי, אולם מאז קיבלתי על עצמי שכאשר אני שב בערב אני יושב ולומד לפחות דף גמרא, מתובל בעומק סברותיו של רבי שמואל... ובילולי ובמוצאי שבתות שבזמנים האלה אני יותר פנוי אקדיש כל רגע פנוי ללימוד התורה.

העונג הגדול מכל מילה של רבי שמואל הקנה לי טעם אמיתי בלימוד, ומאז שילדי היו קטנטנים הם ראו אותי יושב ולומד כל רגע פנוי, וממני למדו גם כן לעשות כך, ובזכות כך זכיתי לבנים תלמידי חכמים, בחורי חמד לומדי ישיבות קדושות. הכל אודות לאותו פירגון שהשמעת באוזני באקראי באותה הפגישה, כדי להיטיב עם רוחי..." [אוצרותיהם אמלא עמ' תקעד]

בברכת התורה

"לְאֶדָם מַעֲרָכִי לֵב וְסֵחָ מִפְּנֵה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת

מ"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף: הרב מאיר נסים בן כמסאנה מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה: הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל נפתי בן רחל: אברהם בן שמחה: גורג' בן שמחה: יעקב ישראל בן גלית רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה: בן ציון קליין שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: רפאל בן תמו אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דוד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן יזנו שמחה בת סרח: יפה נדרה בת נעמי: רחל בת שמשון: דליה בת חיים הגר בת אהרן והרטה: בתון בת חביבה: אהובה (דייזי) בת טובה רחל בת חנה: חנינה בת כמיהה: ורד בת אידה: חנה בת אביבה וראובן שושנה נוואל בת שדרה.

להצלחה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה: בנימין בן צילה גילי בלומברג (יוצר תמונות Ai). אלעזר בן שמחה

זיווג הגון: ג'ימי שמואל בן אסתר: אליעד יעקב בן פאולה: יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: בתיה בת אסתר: זהבה בת אטו נעמה בת אסתר: תמר בת פאולה: אריק בן חיה: שלי בת חיה

לרפואה:

אהרן בן רחל: משה בן רחל: מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט עוזר בן גור: גולן בן דינה: אסתר בת שושנה אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת חות: מרים קרן בת רבקה אילה לאה בת ציפורה רחל בת נארה: רות בת לינה: טרית בת רחל לימור הודיה, ושרונה בנות תורן יפה: תהילה בת סיון

לזרע של קימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה רייזל בת מינה: שירה בת שושנה שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית רחל בת חיה: לאה רחל בת איריס ויקטוריה תקוה בת רחל: נדאלה בת עפרה מאיר יעקב בן רחל: הילה בת ישראלה אושר בת אורנה: מירי בת סוזן

להזמנות, להקדשות ולתרומות במייל:

Ronbarina@gmail.com

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים

"וַיֹּאמֶר אֶל-לֵהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר" (א, ב) -

כוחם של מילים - סיפור נפלא

סיפור עצום ונפלא נודע לי באקראי לפני שנים אחדות, והוא הדהים אותי עד מאוד. בהזדמנות מסויימת כשסיפרתי זאת לידיד נעורי משיבת פוניבז', להבדיל בין חיים לחיים, הגאון רבי משה גפן זצ"ל, הוא נחרד לשמעו. הוא הגיב שמוכרחים לפרסם זאת ברבים, כדי ללמד מה כוחה של מילה אחת לחולל: לפני שנים אחדות ישבתי באולם שמחות בבני ברק, לפתע נכנס לאולם אדם שהיה נראה בסביבות הגיל שלי, בלתי מוכר לי, וניגש אלי בהתרגשות, חיבק אותי ונישק אותי על לחיי לעיני כל. חשתי אז תחושה מאוד לא נעימה לקבל כך נשיקה לפני כולם מאדם בלתי מוכר. "הזכירו לי מי אתם"? שאלתי בעדינות. "קוראים לכם כך וכך", לא? "שאל. "נכון", השבתי. "ולמדתם בישיבת פוניבז' בעבר"? הוסיף לשאול. "כן! כן!" "שמא זוכרים אתם בשיעור שלכם בחור בשם פלוני"...

בבת אחת הוא הצליח להחזיר אותי בזיכרוננו שלוש שנה אחורנית. אותו בחור שהזכיר אכן למד בשיעור שלי, והיה נחשב לבחור שקט ועדין, נעים ונינוח במיוחד. בני הישיבה אהבו מאוד ללמוד איתו, והיה לו מעמד חשוב בשיעור. תמיד הצליח לקבוע חברותות טובות בסדרי הלימוד. אך ביום בהיר בעיצומו של זמן חורף שיעור ג', הוא עזב את הישיבה במפתיע. בזמנו הדבר עורר פליאה רבה, אך מאז לא ידענו דבר אודותיו, וזיכרוננו נשטט מזיכרוננו.

"ובכן, אני אותו בחור", אמר האיש בחיך מבוייש. התרגשתי להיפגש עמו פנים מול פנים לאחר עשרות שנות נתק, וקיבלתי אותו בחום ובלבביות. המשכתי להתעניין אודות הקורה עמו היום ובאיזה תחום הוא עוסק? הוא השיבני שברוך ה' הוא בעל משפחה ברוכה, ועיסוקו הוא בתחום ההנדסה ותכנות מחשבים כבר קרוב לעשרים שנה, ועושה-חיל בעבודתו. לאחרונה הצליח לקבל תואר גבוה יותר ולפרנס את בני ביתו ברווח וכבוד.

ניצלתי את ההזדמנות ושאלתי אותו מדוע הוא עזב בזמנו את הישיבה ביום בהיר בעוד היה נראה לכולנו שהוא מצליח מאוד בישיבה? הוא פתח בפני את סגור ליבו וסיפר מה ארע בזמנו אז, בימי שבתו בישיבה: "הבה ואגלה לך סוד, אכן למדתי שנתיים וחצי בישיבה, אך אותם השנתיים וחצי היו עבורי הצגה אחת גדולה. הכישרון שלי הוא בדרגה די נמוכה, ויחד עם זה הרמה הלימודית שלי. כשבני הישיבה עסקו בפילפול והעמדת שיטות הראשונים והאחרונים, אני בקושי הבנתי את פשט דברי הגמרא..."

"אולם היה לי לכל הפחות שכל לשתוק, שכן רציתי ללמוד בישיבה חשובה, והיות שידעו שאני שתקן לא ציפו ממני שאראה את ידיעותי ורמת הבנתי. כך התקיימו בי דברי שלמה המלך (משלי יז, כח): "גַם אֵוִיל מִחֲרִישׁ חֶכֶם יִחְשֹׁב אִטֶּם שִׁפְתָיו נְבוֹן", והצלחתי איך שהוא להשתלב כאחד הבחורים המצליחים בשיעור, מבחינת חברותות טובות ומעמד, גם מבלי שקיבלתי טעם אמיתי בלימוד. עד שהגיע אותו היום, באמצע זמן חורף של שיעור ג', הרגשתי שאיני מסוגל עוד להמשיך לעבוד על כולם. היתה בי תחושה של בזבוז זמן, שאני מעביר את זמני לריק ולהבל מבלי לקבל שום תועלת אמיתית מהלימוד בישיבה. התייעצתי עם מי שסמכתי עליו, וקיבלתי החלטה לעזוב את הישיבה ולצאת לעבוד".

"אך עדיין לא זכיתי להבין על מה מגיעה לי הנשיקה"? שאלתי. והוא השיבני תשובה מפעימה: "בסביבות חמש שנים לאחר נישואי פגשתי בך פעם ברחוב, ושוחחנו בידידות מבלי להיכנס לפרטים בנוגע למה שעבר עלי בשנים האחרונות. בין הדברים אמרת לי בחיך שבמחברות שלך על מסכת בבא מציעא מוזכר השם שלי, כמי ששאל בזמנו שאלה נפלאה את ראש הישיבה רבי שמואל רוזובסקי..."